

DIN CĂRȚILE SOSITE LA REDACȚIE

Recenzii de arh. Octavian Ciupitu

"CHARLES-PIERRE DUCANCEL:
INTERIORUL UNUI COMITET
REVOLUȚIONAR

și
FRANÇOIS RENÉ DE CHATEAUBRIAND:
MEMORII DE DINCOLO DE MORMÂNT
Traducere și dramatizare originală de
DAN A. LĂZĂRESCU"
ISBN 973-98629-3-4

La Editura AGIR din București a fost publicat în 1999 acest volum cuprinzând traducerea și dramatizarea a două lucrări alese a fi prezentate împreună deoarece ele, conform Cuvântului Înainte al traducătorului, "își au tainica lor înrudire". Comedia politică "Interiorul unui Comitet Revoluționar", scrisă de Charle-Pierre Ducancel (născut în 1766), a fost prezentată pentru prima dată la Paris, la teatrul Montausier, în 1794. Bucurându-se atunci de un mare succes la public, piesa este o denunțare a activității cluburilor iacobine din timpul Revoluției Franceze care întocmeau dosarele color acuzați de activitate antirevoluționară și care erau trimise spre judecată tribunalelor revoluționare departamentale, unde majoritatea acuzaților - expeditiv, fără martori și oneori fără probă - erau condamnați a fi duși la ghilotină pentru a fi decapitați. Tradusă acum pentru prima oară în limba română, piesa lui Ducancel prezintă cinci membri ai unui comitet revoluționar francez, care, conform replicii unuia dintre ei, numit Aristide, "trăiesc și astăzi ca pe vremea decapitatului, tot din exploatarea prostiei publice." Conform celor scrise de Dan A. Lăzărescu în Nota Introductivă și Explicativă la această piesă, ea "nu face altceva decât să copieze cât se poate de minuțios comportamentele monstruoase, inspirate de ideologie și de spiritul de invidie și de jaf ale tuturor revoluționarilor din lume, de stânga sau de dreapta. De aceea actualitatea ei!" Cea de-a doua lucrare prezentă în volum este traducerea dramatizată făcută de același Dan A. Lăzărescu textului "Memoriilor lui Chateaubriand" (Mémoires d'outre tombe) și publicată aici sub titlul "Memorii de dincolo de mormânt". Ea face parte dintr-o serie de dramatizări cu personaje istorice a felului în care s-au creat unele dintre capodoperele culturale europene, dramatizări realizate în perioada 1976-80 pentru serviciul cultural al Radio-Televiziunii Române pe tema "Biografia unei capodopere". Textul acesta, asociat consemnării dramatice a situației din 1794, se bazează pe ceea ce este opera literară de bază a prozatorului și omului de stat romantic viconte François-René de Chateaubriand (1769-1848). De la vârsta de 20 de ani, Chateaubriand a trecut de la armata emigranților francezi, dormici să răzbune nedreptățile Revoluției Franceze, la deșerturile din Lumea Nouă, și mai apoi, din Anglia favorabilă tuturor exilaților, din nou în Franța, în care de acum a deținut numeroase poziții ideologice, politice și diplomatice, sfârșind în cele din urmă ca apărătorul rigid al demnității politicii legitimize. Memoriile sale prezentate aici au aceeași valoare perenă ca și piesa lui Ducancel, aceasta mai ales prin înspăimântătoarea asociație ce necăutat o facem cu evenimentele contemporane nouă și care par a fi reflexul altora similare din trecut. Iată, de exemplu, descrierea căderii Bourbonilor în 1830: "Tronul Bourbonilor ajunsese atât de subred încât o simplă insurecție a ziariștilor parizieni, pusă la cale de forțe tainice din afară, a fost suficientă ca să-l răstoarne în numai trei zile, la sfârșitul lunii iulie 1830. Regele Carol al X-lea a fost silit să abdice...". Cam cum se face și azi la schimbarea șefilor de state nedoriti dintr-un motiv sau altul. Abundând de informații și referințe de

epocă la țările române de atunci, cu o limbă frumoasă și anecdote subtile, traducerea aceasta dramatizată făcută de Dan A. Lăzărescu memoriilor lui Chateaubriand captivează cititorul de la început și până la sfârșit, nu numai prin revelațiile adesea cu aură profetică decurgând din cele întâmplare, ci și ca urmare a măiestriei artistice a traducătorului dramaturg.

"ORLANDO BALAȘ:
BORDERLINE"
ISBN 973-9114-47-9

În seria Biblioteca de Poezie de la Editura Echinoc din Cluj a fost publicat în 1995 acest mic volum de versuri (48 de pagini) scrise de un poet tânăr, cu un Cuvânt Înainte de Ruxandra Ceseraneu. Orlando Balaș este prezentat de autoarea introducerii ca fiind un poet care "face parte din familia estetică a unor blânzi tineri furioși, cu poeme când spectaculoase în tragismul unei disperări de mucava, când, mai rar, diafane". Volumul este constituit din patru părți: "zidul (o irizare mov pe faianță)", "aceste sentimente" - constând din 11 poezii, "addenda: jocul" - constând din 8 poezii, și "borderline". Versurile sunt albe și fiecare frază, nume proprii (nu toate) și titluri încep cu minusculă - Dumnezeu este exceptat însă. Româna se amestecă cu versuri sau doar cuvinte răzlete netraduse în engleză, arabă, rusă și germană. Mesajul ce-l discern este relevat de versul: "sînt aproape fericit și nu e bine", lucru ce-mi deșteaptă necăutat întrebarea: Dar de ce să fie bine? Egocentrică cel mai mult, poezia aceasta a lui Orlando Balaș este narativă, deși fără țel. E un moment de punere pe gânduri a cititorului, amintirea ce o lasă fiind cea a funului abia bănuți și care trezește curiozitate pentru ce a devenit poezia lui azi.

"NICOLE VALÉRY-GROSSU:
HEGEMONIA VIOLENȚEI
Comunism-Totalitarism-Ateism"
ISBN 973-98392-4-X

Editura Duh și Adevăr a tipărit la București în anul 2000, în colecția Mărturia credinței - Răul comunist, în traducerea românească făcută de Ileana Cantuniari și cu un Cuvânt înainte de Sergiu Grosu, o parte din "Notele de lectură" publicate de Nicole Valéry în revista Catacombes, revistă care a apărut la Paris în perioada 1971-92. Volumul (280 de pagini) începe cu un citat semnificativ de Alexandru Soljenițin din "Eroarea Occidentului": "Printre cei ce știu despre comunism că el este un rău periculos pentru lume, prea mulți oameni continuă să nu înțeleagă ireductibilitatea naturii sale." Materialul prezentat este împărțit în 9 capitole: Drepturi călcate în picioare; A crede, a lupta, a rezista; Norul de martori; Țări martirizate; Războiul anticreștin; În legătură cu România; Univers concentraționar; Împotriva răului comunist; Biografii. Textele sunt recenzii cu analize metodice și serioase ale unor cărți, ca de exemplu: Jean-Jacques Walter: "Les machines totalitaires", 1982; Arthur Conte: "Les dictatures du XXe Siècle", 1984; J.G.H. Hoffmann: "Résistences en Union Soviétique", 1971; Gérard Roetting: "Maquis chez Mao", 1973; Armando Valladares: "Prisonnier de Castro", 1979; André Martin: "La Pologne défend son âme", 1977; Paul Goma: "Les Chiens de mort", 1981; Ion Rațiu: "La Roumanie d'aujourd'hui", 1978; Doan Van Toai: "Le Goulag vietnamien", 1979; Pierre Lorrain: "L'Évangile selon saint Marx", 1982; Panait Istrati: "Confession pour vaincus", reeditare 1978; și altele. Recenziile sunt bazate sufletește pe trăirile proprii ale autoarei, care a cunoscut în România încă de la instaurarea la putere a partidului comunist cu ajutorul Armatei

Roșii sovietice întreaga gamă de suferințe și teroare ce se reflectă în cărțile recenzate. Scopul acestei colecții de recenzii, redactate de Sergiu Grosu, este, conform Cuvântului înainte al acestuia, de a arăta cum au fost încălcate drepturile omului de către societățile comuniste, cum s-a putut rezista propagandei ateismului pretins științific, cum a fost dus războiul anticreștin de către urmașii lui Marx, Lenin, Stalin și Mao, precum și a arăta în ce constă "boala secolului", adică "răul comunist".

"SERGIU GROSSU:
FIUL CEL PIERDUT"
ISBN 973 22-0797-3

Editura Eminescu a publicat la București în anul 2000 această culegere de poeme dramatice de inspirație religioasă, care cuprinde titlurile: "Fiul cel pierdut" - poem dramatic în 5 tablouri, 1952; "Samariteanul milostiv" - poem dramatic în 3 tablouri, 1954; și "Iertarea" - poem dramatic în 4 tablouri, 1955. Subiectele acestor poeme în versuri rimate sunt luate din Evangheliile: Luca, 15. 11-32; Luca, 10. 25-37; și respectiv Matei, 18. 21-35. Stimulat de contactul în 1952 cu piesa "La Samaritaine" a lui Edmond Rostand, care este o dramatizare a convorbirii lui Iisus cu femeia samariteancă descrisă în Evanghelia lui Ioan, 4. 1-26, poetul creștin Sergiu Grosu își propune, conform spuselor sale prezentă la încheierea volumului, realizarea "unui teatru creștin, debarasat de convulsiile cărnii și transmitând spectatorilor valorile eterne ale spiritualității". Căci scopul său este militant: "Se impune", scrie el mai departe, "dacă ne mai considerăm creștini, să declanșăm o ofensivă de mari proporții, folosind toate mijloacele de cucerire a minților ezitante și-a sufletelor profanate de creațiile trufase ale sfârșitului de veac și de mileniu, prin zămisirea unei culturi care să reflecte reperele luminoase ale Evangheliei lui Hristos." Și între multe mijloace culturale de cucerire în acest sens a minților și sufletelor, Sergiu Grosu consideră că un loc important îl ocupă teatrul creștin. Poemele sale dramatice prezentate în acest volum fac parte, așadar, din această activitate de cucerire, prin a ogîndi ceea ce el numește "axiomele majore ale spiritualității creștine".

"DORU NOVACOVICI:
ÎN ROMÂNIA DUPĂ GRATII"

Fundația pentru Tineret Buzău a publicat pentru prima dată în România, în condiții tipografice modeste, fără indicarea locului tipăririi sau a numărului ISBN, într-un volum de 168 de pagini, zguduitorile mărturisiri ale lui Doru Novacovici cu privire la metodele și locurile de exterminare ale conducerii comuniste din România îndreptate împotriva celor care luptau contra comunismului. Aceste mărturii au fost publicate pentru prima dată în limba română în 1982, la München, în Germania. Fragmente ample din carte au fost apoi citite la postul de radio "Europa Liberă". În 1985, cartea "În România după gratii" a fost publicată în limba franceză de J.L.B. Editions din Saint Maur (Paris). În ediția publicată de Fundația pentru Tineret Buzău, numele victimelor pomenite în carte nu au mai fost prescurtate sau modificate, cum se procedase anterior de teama represuniilor pe care autoritățile comuniste românești le-ar fi putut exercita asupra celor menționați. Pentru prima dată, cititorii pot lua cunoștință nu numai de numele călăilor, ci și de al celor care au suferit de pe urma prigoanei exterminatoare comuniste în România. În Cuvânt înainte, autorul afirmă că rândurile ce urmează sunt mărturii trăite de el însuși, cu întâmplări descrise fidel și fără a urmări un anumit stil literar.